

ทำไมต้องให้รางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สุดจิต นิมิตกุล

ผมเป็นกรรมการในคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รวมทั้งสิ้น 8 ปีเต็ม ตั้งแต่ปี 2550 โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ส่วนกรรมการประกอบด้วย ตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนกระทรวงที่เกี่ยวข้องและผู้แทน อปท. ทั้ง 3 รูป คือ อบจ. เทศบาลและ องค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการชุดนี้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่ ในการวางแผนการถ่ายโอนภารกิจจากกระทรวง ทบวง กรม ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดสรรงบประมาณให้แก่ อปท. ซึ่งสำหรับปี 2558 มีทั้งสิ้นราว 27% ของรายได้ของรัฐบาลหรือประมาณ 600,000 ล้านบาท นอกจากเป็นกรรมการตามปกติแล้ว ผมยังได้รับแต่งตั้ง เป็นอนุกรรมการเฉพาะในบางเรื่อง เช่น อนุกรรมการเกี่ยวกับการคลังประธานอนุกรรมการหลักเกณฑ์ทั้งหมด การให้รางวัลแก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีการประกวดทุกปี

นอกจากจะกำหนดหลักเกณฑ์การให้รางวัลแก่ อปท. แล้วยังเป็นผู้คัดเลือกกว่า อปท. ไດ ควรได้รับรางวัลทุกๆ ปี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ อปท. พัฒนาการบริหารจัดการตาม อำนาจหน้าที่ของตนเองให้เป็นที่น่าพอใจตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี และสามารถตอบสนองความ ต้องการของประชาชน โดยมุ่งเน้นการประเมินผลการบริหารจัดการของอปท. ในด้านความโปร่งใส ใน การปฏิบัติงานและการให้บริการสาธารณะที่ดีและมีคุณภาพแก่ประชาชน

สำหรับหลักเกณฑ์การคัดเลือกนั้นปีแรกๆ ได้อาศัยหลักเกณฑ์การบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดี ตามพระราชกฤษฎีกาปี 2546 คือ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน เพื่อให้เกิด ผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของ อปท. มีประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ การลดขั้นตอนการ ปฏิบัติงาน การปรับปรุงภารกิจของ อปท. การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการ ของประชาชน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน แล้วแต่ละปีได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ โดยเน้น เป็นปีๆ ไป เช่น บางปีประเมินประสิทธิภาพในการทำกิจกรรม เช่น ส่งเสริมคุณภาพชีวิต การบริหาร จัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการแก้ไขปัญหาความยากจน การแก้ไขปัญหาทุจริต เป็นต้น บางปีเน้นจุดประเมินความโปร่งใสด้านนโยบายและการวางแผน การ ประเมินการให้บริการตามมาตรฐานด้านบูรณาการ ส่วนวิธีการคัดเลือกนั้นใช้หลายวิธี แต่หลักใหญ่ๆ ให้ จังหวัดพิจารณาเบื้องต้นผ่านมาก่อน หลายครั้งให้มีการสมัครโดยตรงตามความสมัครใจ บางปีก็ลั่นกรอง โดยใช้คะแนนเป็นเกณฑ์ในการประกอบการตัดสินใจ อย่างไรก็ตามจะมีการว่าจ้างมหาวิทยาลัยในระดับ พื้นที่ช่วยประเมินตามหลักเกณฑ์ที่คณะอนุกรรมการพิจารณาในการประเมินและตรวจสอบ ส่วนสอบ สุดท้ายจะมีคณะกรรมการที่อยู่ในหลักเกณฑ์ และคัดเลือกให้ได้รับรางวัล และสำคัญที่สุดก่อนที่จะ ประกาศรางวัลว่า อปท.ใดจะได้รับต้องผ่านการตรวจสอบโดย สตง. และ ปปช. อีกครั้งหนึ่งว่าไม่มีการ ร้องเรียนหรือถูกกล่าวหาแต่ประการใด

ในส่วนที่เกี่ยวกับตัวเงินรางวัลนั้นในปีแรกๆ ได้รับการจัดสรรจากงบประมาณปีหนึ่งๆ จำนวนราว 500 ล้านบาท โดยเริ่มมาตั้งแต่ปี 2546 เป็นต้นมา บางปีก็ไม่ได้มีการจัดการ ในปีหลังๆ รัฐบาลได้จัดสรรงบให้ไม่มากนัก เช่น 2554 ราว 250 ล้านบาท ปี 2555 ราว 150 ล้านบาท เท่านั้น ฉะนั้น แต่ละปีอปท. ที่ได้รับรางวัลก็จะได้รับรางวัลที่แตกต่างกันไป สำหรับรางวัลที่อปท. ได้รับไปนั้นก็จะเป็นไปดำเนินการพัฒนาในพื้นที่ของตนเอง เช่น บาง อปท. ได้ไปจัดตั้งห้องสมุด ไปจัดทำโครงการพัฒนาต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์

ดังได้กล่าวมาแต่ต้นว่าการให้รางวัลแก่ อปท. นั้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อกระตุ้นให้อปท. ได้พัฒนาการบริหารจัดการที่ดี และมีความโปร่งใส ในส่วนที่เกี่ยวกับการให้รางวัลแก่ อปท. นั้นมีหลายหน่วยงานที่มีโครงการในลักษณะดังกล่าว แต่เก็บดำเนินการโดยกระทรวงมหาดไทย ต่อมาดำเนินการโดยคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและยังมีองค์กรและสถาบันอื่นๆ อีกที่มีโครงการให้รางวัลแก่ อปท. เช่น สถาบันพระปกเกล้า เป็นต้น ผมเห็นว่าการให้รางวัลนั้นเป็นสิ่งที่ดี เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้และเพื่อส่งเสริมและยกย่องให้ อปท. ที่มีผลงานดีเด่นได้รับโอกาส โดยเราอย่ามองว่าเป็นการเข้าซ้อน คือ ควรมีการส่งเสริมให้มากขึ้นและแม้แต่ในระดับสภากลางจัดขึ้นด้วยเช่นกัน เพื่อให้กำลังใจและเพื่อให้อปท. ปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดเวลา ในท้ายที่สุด ประชาชนจะได้รับบริการสาธารณะที่มีคุณภาพและรวดเร็ว ในส่วนที่เกี่ยวกับจำนวน เงินอาจไม่สำคัญ เท่ากับการยกย่องหน่วยงานทำงานดี มีผลงาน เป็นเพียงโล่ หรือใบประกาศเกียรติบัตรก็พอแล้ว ยิ่งในปัจจุบันการยกย่องหน่วยงานเป็นสิ่งจำเป็นและควรกระทำอย่างต่อเนื่อง อีกประเด็นหนึ่งมี อปท. จำนวนหนึ่งไม่ให้ความสนใจหรือกระตือรือร้นนั้น ผมเห็นว่า ผู้บังคับบัญชาโดยเฉพาะ นายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัดควรเข้าไปส่งเสริม และชักจูงให้ อปท. เหล่านั้นหันมาให้ความสนใจ และริเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในระดับ อำเภอ และระดับจังหวัดให้กว้างขวางมากขึ้น

การส่งเสริมนวัตกรรมใหม่ๆ เช่น ส่งเสริมเศรษฐกิจริเริ่ม (Creative economics) ในระดับ อปท. โดยส่งเสริมให้อปท. มีความริเริ่มแนวความคิดใหม่ๆ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการจึงสามารถลดขั้นตอนอันจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง โครงการพัฒนาใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน ควรได้รับการส่งเสริม และควรมีการประกวดแบบทุกปี อาจจะแยกเป็นรางวัลต่างหากก็ได้เพื่อความเหมาะสม อีกประเด็นหนึ่งควรพิจารณาให้รอบคอบในการให้รางวัล คือ ความต่อเนื่องของโครงการพัฒนาหรือนวัตกรรมใหม่ๆ ปรากฏว่า มีโครงการที่ได้รับรางวัลเป็นจำนวนมาก ทำขึ้นเพื่อมารับรางวัลเท่านั้น หลังจากได้รับรางวัลแล้วปรากฏโครงการหรือนวัตกรรมหรือกิจกรรมเหล่านั้นก็ไม่มีใครสนใจ และดำเนินการอีกเลย

ประการสุดท้าย ที่ควรดูแลและพิจารณาอย่างรอบคอบ คือ คณะกรรมการที่คัดเลือก อาจพิจารณาจากข้อเท็จจริง จากเอกสารข้อหลัก แต่ในเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารนั้นอาจพิจารณาในอีกชั้นหรือไม่มีข้อมูล ทำให้บางครั้ง อปท. ที่ได้รับรางวัลอาจไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง ดังได้กล่าวมาแล้วว่าการให้รางวัล อปท. เป็นแนวทางที่จะส่งเสริมให้ อปท. มีช่องทางในการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และ ตรวจสอบได้ และจะเป็นตัวอย่างแก่ อปท. หรือประชาชนในระดับพื้นที่อย่างกว้างขวาง โดยชาวบ้านจะได้มีส่วนร่วมในการแสดงความยินดีและภูมิใจในผลงาน อปท. ที่ผมสังกัดผมสังกัดอยู่